



KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN AÇILMASI VE DİCLE KÖY ENSTİTÜSÜ*

Ercan ÇAĞLAYAN**

ÖZET

Ulus devletlerde eğitim, siyasal birliğin, toplumsal uyumun ve devlete sadakatın sağlanmasında, bir “ideolojik aygıt” ve endoktrinasyon aracı olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda, bir ulus devlet olarak kurulan Cumhuriyet Türkiye’sinin eğitim politikaları da, yeni rejimin ideolojisinin kitlelere aşılması ve dolayısıyla ulusal birliğin sağlanması amacını taşımaktaydı. Bununla birlikte köylerde kırsal nüfusu geliştirmek, kır-kent uçurumunu azaltmak, ülke kalkınmasını kısa sürede gerçekleştirmek ve kırsal nüfusun dinsel temelli tebaadan vatandaşlık temelinde seküler bir ulusa dönüşümünü sağlamak, Cumhuriyet’in eğitim politikalarının temel hedefleri arasında yer almaktaydı.

Cumhuriyet, söz konusu hedefleri gerçekleştirmek için en ücra köylere varıncaya kadar okullar açmanın yanı sıra Türk Ocakları, Millet Mektepleri, Halkevleri, Halkodaları ve Köy Okuma odalarının çalışmalarına ağırlık vermiştir. 1940 yılına gelindiğinde Türkiye nüfusunun büyük bir bölümünü hala kırsal nüfus oluşturduğundan söz konusu nüfusu eğitmek amacıyla Köy Enstitüleri kurulmuştur. Köy Enstitüleri, okuma-yazma öğretmenin yanı sıra modern tarım teknikleri, marangozluk, sağlık, müzik ve spor alanlarında eğitim vererek köyün ve köylünün kalkınması için gerekli olan öğretmenlerin yetiştirilmesini amaçlamaktaydı.

Bu amaçları gerçekleştirmek için açılan Köy Enstitülerinden biri de Dicle Köy Enstitüsü idi. 1944-1954 yılları arasında Diyarbakır’ın Ergani ilçesinde on yıl hizmet veren Dicle Köy Enstitüsü, bu süre zarfında başta Diyarbakır olmak üzere, bölge vilayetlerindeki köy çocuklarına eğitim hizmeti vermiştir. 1954 yılında Köy Enstitülerinin kapatılmasıyla birlikte Dicle Köy Enstitüsü de kapatılarak Dicle İlk Öğretmen Okulu adıyla hizmet vermeye devam etmiştir. Bu çalışmada, Cumhuriyet döneminin önemli eğitim kurumlarından Köy Enstitüleri ve Dicle Köy Enstitüsü’nün eğitim tarihindeki yeri üzerine yoğunlaşacağız.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Dicle Köy Enstitüsü, Cumhuriyet ve Eğitim, Diyarbakır, Ergani.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Muş Alparslan Üniversitesi FEF Tarih Bölümü, El-mek: caglayanercan@gmail.com

OPENING OF VILLAGE INSTITUTES AND DICLE VILLAGE INSTITUTE

ABSTRACT

In the nation-states, the education is used for providing political unity, social cohesion and loyalty to the state and also as a “ideological apparatus” and tool of indoctrination. In this context, Republic of Turkey firstly was founded as a nation state, and it’s education policies has a duty to imbued the regime’s ideology to the masses, therefore the nation unity will provided. At the same time, to improve the rural population in the villages, to reduce the rural-urban gap, in a short time to provide the country development and transform the rural population from the religious-based subjects to the modern citizenship which based on the secular nation subjects.

Republic, to accomplish these goals established schools at the remotest villages, besides gave importance to the Turkish Hearth, National Schools, People’s Houses, People Rooms and Village Reading Room’s work. By the year 1940 a large part of Turkey’s population is still rural population therefore to educate the rural population the Village Institute was founded. Village Institutes, to taught reading and writing and also by providing training in the modern farming techniques, carpentry, health, music and sports areas thus the development of the village and the villagers were aimed to train teachers.

To accomplish these objectives, the one of the opened Village Institute was Dicle Village Institute. Between the years of 1944-1954, during ten years Dicle Village Institute located in Ergani which is a district of Diyarbakir, provided services primarily to the Diyarbakir region and then near province's children. In 1954, with the closure of the Village Institutes also Dicle Village Institute closed and transformed as the Dicle Primary School. In this study, we will focus on the Republic era Village Institutes and Dicle Village Institute’s importance in the history of the Republic education.

Key Words: Village Institutes, Dicle Village Institute, Republic and Education, Diyarbakir, Ergani.

1. Giriş

Ulus devletlerde kitleleri, devletin belirlediği esaslar doğrultusunda yetiştirmek ve kitlelere egemen ideolojiyi benimsetmek için eğitim vazgeçilmez bir “ideolojik aygıt” olma özelliğine sahiptir.¹ Daha açık bir ifadeyle, ulus devletlerde eğitim, siyasal birliğin, toplumsal uyumun ve devlete sadakatin sağlanmasında, bir “ideolojik aygıt” ve endoktrinasyon aracı olarak

¹ “Devletin ideolojik aygıtları” konusunda önemli bir çalışma için bkz. Louis Althusser, *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*, [4. Baskı], [Çev. Alp Tümerterkin], İthaki Yayınları, İstanbul 2010.

kullanılmaktadır.² John Breuilly'inin önemle dikkat çektiği üzere, modern dönemde “okullar ve ordular, kiliseler ve gönüllü dernekler sadece insanları yepyeni bir şekilde bir araya getirip özel mesajların içselleştirilmesini hedeflemez, bu tür birliklilikler aynı zamanda bireylerin ne hissedip ne düşüneceklerini de belirler.”³ Bu bağlamda, bir ulus devlet olarak kurulan Cumhuriyet Türkiye'sinin eğitim politikaları, yüzünü Batı'ya dönmüş yeni rejimin sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik değerlerinin benimsenmesini sağlayan bir anlayışa dayanmakta; yeni kurulan ulus devlet paradigmasının kitlelere aşılmasını amacını taşımaktaydı. Bir başka anlatımla, tüm ulus devletlerde olduğu gibi, Cumhuriyet Türkiye'sinde de yaygın ve örgün eğitim kurumları, “rejimin esaslarına sadık bireyler yetiştirme”yi amaçlamaktaydı. Bunun bir gereği olarak Cumhuriyet, Osmanlı'dan devraldığı çok dinli, çok dilli ve çok kültürlü toplumsal miras üzerine Türklüğü ve sekülerliği esas alan yeni bir ulusal kimlik inşasına girişti. Bu inşanın esas gayesi, “imtiyazsız, sınıfsız, mütecanis ve asri bir kütne” yaratmaktır. Bunu gerçekleştirmek için Cumhuriyet, kuruluşundan itibaren “çağdaş, laik ve ulusal” esaslara dayalı pozitivist bir eğitim anlayışı benimseyerek bu doğrultuda yaygın ve örgün eğitim kurumları açtı. Böylece, erken Cumhuriyet döneminde benimsenen ve tatbik edilen eğitim politikalarıyla “ortak bir kimlik ve aidiyet duygusu oluşturma” amaçlanarak “kolektif bir hafıza” yaratılmaya çalışıldı.⁴

Erken Cumhuriyet dönemi eğitim politikasının temel hedefi köylerde kırsal nüfusu geliştirmek, kır-kent uçurumunu azaltmak, ülke kalkınmasını kısa sürede gerçekleştirmek ve kırsal nüfusun dinsel temelli tebaadan vatandaşlık temelinde seküler bir ulusa dönüşümünü sağlamaktır.⁵ Bir başka deyişle, söz konusu dönem eğitim politikalarının temelinde laikleşme, yurttaşlık ve tarım ekonomisinin gereği köylüyü eğitmek ve onu eğitim yoluyla üretici kılma anlayışı yatar.⁶ Tüm bunlara ilave olarak, Cumhuriyet'in ilk yıllarında devletin kırsal alanlara yönelik eğitim politikasının temelinde yatan amaçları şöyle sıralamak mümkündür: 1. Kırsal alanlar öncelikli olmak üzere, ülkenin dört bir yanında ivedi olarak yeni okullar açılması ve temel eğitim yaşına gelmiş bütün çocukların bu eğitim hizmetinden yararlanmasının teşvik edilmesi, 2. Mevcut insan kaynaklarının, öğretmen ve eğitim müfettişi olarak yetiştirilecek şekilde yönlendirilmesi, 3. Kırsal yerleşmelerde verilecek eğitim yoluyla yeni rejimin ilke ve ideallerini içselleştirmiş yeni nesiller yetiştirilmesi için gerekli şartların sağlanması, 4. Kırsal nüfusa verilecek eğitimde, hem bu insanların evrensel bilgilerle donatılmasının; hem de tarımsal üretimi artırmak gayesiyle köylülerin teknik becerilerinin geliştirilmesinin amaçlanması, 5. Kırsal yerleşmelerdeki okuma-yazma bilmeyen yetişkin nüfusa yönelik eğitim hizmeti verebilecek çeşitli birimlerin kurulmasıdır.⁷ Kuşkusuz, söz konusu amaçları gerçekleştirmeye dönük en önemli teşebbüslerden biri 1940 yılında Köy Enstitüleri'nin açılmış olmasıdır. İsmet İnönü döneminin en önemli eğitim kurumlarından olan Köy Enstitüleri, kırsal nüfusun eğitimini ve bu yolla köyün kalkınmasını hedefleyerek “kolektif kimliğe dayalı nostaljik bir ortak hafıza” yaratarak ulus devlet inşası sürecini hızlandırmaktaydı.⁸

² Geç Osmanlı/erken Cumhuriyet dönemleri eğitim politikaları ve faaliyetleri hakkında detaylı bir çalışma için bkz. Mehmet Ö. Alkan, “İmparatorluktan Cumhuriyet'e Modernleşme ve Ulusçuluk Sürecinde Eğitim”, *Osmanlı Geçmişi ve Bugünün Türkiye'si*, [Der. Kemal H. Karpat], [2. Baskı], İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2005, ss. 73-242.

³ John Breuilly, “Sunuş”, Ernest Gellner, *Uluslar ve Ulusçuluk*, [Çev. Büşra Ersanlı-Günay Göksoy Özdoğan], [2. Baskı], Hil Yayın, İstanbul 2008, s. 57.

⁴ Cumhuriyet'in eğitim politikaları hakkında mühim bir çalışma için bkz. İsmail Kaplan, *Türkiye'de Milli Eğitim İdeolojisi*, [5. Baskı], İletişim Yayınları, İstanbul 2009.

⁵ Ali Babahan, “Bir Sosyal Politika Projesi Olarak Köy Enstitüleri”, *Alternatif Politika*, c. 1, S. 2, [Eylül 2009], s. 205, 207.

⁶ Gamze Gülbahar, *Cumhuriyet Dönemi [1920-1950] Türk Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale 2006, s. 226.

⁷ Babahan, *Agm.*, s. 209.

⁸ Köy Enstitülerinin ulus devlet inşasındaki yeri hakkında bkz. Özgür Aktaş, *Türkiye'de Ulus Devletin Oluşum Sürecinde Köy Enstitülerinin Rolü ve Etkisi*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2010; Ahmet Emre Ateş, *1940-1946 Yılları Arasında Türkiye'de Köylü Eğitimi: Ulus-*

2. Köy Enstitülerinin Açılması

Erken Cumhuriyet döneminin en mühim eğitim kurumlarından biri olan Köy Enstitüleri, rejimin kırsal alanlara yaygınlaştırılmasıyla ilgili ideolojik hedeflerin yanı sıra, belirli toplumsal, iktisadi ve kültürel niyetlerle geliştirilmiş bir projedir.⁹ Köy Enstitüleri'nin kırsalda açılmasını ilk büyük gelişme ve “sessiz bir devrim” olarak nitelendiren Bernand Lewis konu hakkında şunları söylemektedir: “Kemalizm Türkiye'nin kentlerine ve kentlilerine devrimi getirmiş, fakat köylere hemen hiç el dokunduramamıştı. İkinci sessiz bir devrim şimdi ülkenin daha derin katlarına erişiyor ve yeni bir değişimi başlatıyordu.”¹⁰ 1940-1954 yılları arasında hizmet veren Köy Enstitülerinin asıl müessisleri dönemin cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ve ilköğretim genel müdürü İsmail Hakkı Tonguç'tu. Kemalist modernleşme projesinin en önemli kurumlarından biri olan Köy Enstitüleri 17 Nisan 1940 tarihli 3803 sayılı yirmi üç maddelik bir kanunla kurulmuştur. Köy Enstitüleri kanununa göre köy öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını yetiştirmek üzere ziraat işlerine elverişli bulunan yerlerde Maarif Vekâleti [Eğitim Bakanlığı]'ne bağlı olarak Köy Enstitüleri kurulur. Bir yerde Köy Enstitüsü açılması için su, işe yarar arazi ve yapı, taşıt araçları, hastane, pazar ve ulaşım imkânlarının mevcut olması gerekiyordu. Kanuna göre enstitü binası ve öğretmen lojmanlarının inşaatı ve bakımı köylüler tarafından yapılacaktı. Bu nedenle on sekiz-elli yaş arasındaki her köylü yılda yirmi gün enstitünün yapım ve bakım işlerinde çalışmakla yükümlüydü. Enstitülere, tam devreli köy ilkokullarını bitirmiş “sıhhatli ve yetenekli” köylü çocuklar alınıyordu. Enstitülerin eğitim süreleri en az beş yıl olup eğitimlerini bitirerek öğretmen tayin edilenler Maarif vekilliğinin göstereceği yerlerde yirmi sene çalışmaya mecburdu. Köy Enstitüleri'nden mezun öğretmenler, tayin edildikleri köylerin her türlü öğretim ve eğitim işlerini görürler. Ziraat işlerinin fennî bir şekilde yapılması için bizzat meydana getirecekleri örnek tarla, bağ ve bahçe, atölye gibi tesislerle köylülere rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini temin ederler. Kabaca, yukarıdaki maddelerden mürekkep Köy Enstitüleri kanunu 148 milletvekilinin katılmadığı oylamada oybirliğiyle kabul edilmiştir.¹¹ Bu durum, kanuna karşı muhalefet edenlerin sayısının oldukça fazla olduğunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Köy Enstitüleri'nin temeli Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan döneminde 1937 yılında Eskişehir Çifteler ve İzmir Kızıllıçlı'da kurulan Köy Öğretmen Okulları'na dayanmaktadır.¹² 1938 yılında Edirne Kepirtepe'de ve 1939'da ise Kastamonu Gököy'de açılan Köy Öğretmen Okulları da Köy Enstitüleri'ne giden yolda önemli bir kilometre taşı olma özelliğine sahiptir.¹³ 17 Nisan 1940 tarihinde 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu çıktıktan sonra Çifteler, Kızıllıçlı, Kepirtepe ve Gököy Öğretmen Okulları, Köy Enstitüsü adını almış ve böylece ilk Köy Enstitüleri kurulmuştur.¹⁴ Türkiye'de 1940-1954 yılları arasında Adana Düziçi, Ankara Hasanoğlu, Antalya Aksu, Aydın Ortaklar, Balıkesir Savaştepe, Erzurum Pulur, Eskişehir Çifteler, Diyarbakır Dicle,

Devlet İnşasında Köy Enstitülerinin Yeri, [Yayınlanmamış Doktora Tezi], İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011.

⁹ Köy Enstitüleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Fay Kirby, *Türkiye'de Köy Enstitüleri*, [Çev. Niyazi Berkes], Tarihçi Yayınları, İstanbul 2010; Mahmut Makal, *Köy Enstitüleri ve Ötesi*, Literatür Yayınları, İstanbul 2009; Ali Arayıcı, *Kemalist Dönem Türkiye'sinde Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri*, Ceylan Yayınları, İstanbul 1999; Nazif Evren, *Köy Enstitüleri Neydi, Ne Değildi?*, Güldiken Yayınları, Ankara 1998; Baha Mutlu Aydın, *Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması*, Anı Yayıncılık Ankara 2008.

¹⁰ Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, [Çev. Metin Kırıatlı], [10. Baskı], TTK Yayınları, Ankara 2007, s. 471-472.

¹¹ TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: VI, c. 10, s. 99; Resmi Gazete, 22 Nisan 1940, Sayı: 4491.

¹² Detaylı bilgi için bkz. Kirby, *Age*, s. 193-273.

¹³ Konu hakkında bir çalışma için bkz. Zekeriya Esen, *Kepirtepe ve Arifiye Köy Enstitüleri [1940-1946]*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

¹⁴ Gül Nihan Toprak, *Cumhuriyetin İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon 2008, s. 64.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/1 Winter 2014



İsparta Gönen, İzmir Kızılçullu, İzmit Arifiye, Kayseri Pazarören, Kars Cılavuz, Kastamonu Gököy, Kırklareli Kepirtepe, Konya İvriz, Malatya Akçadağ, Samsun Aktepe, Sivas Yıldızeli, Trabzon Beşikdüzü ve Van Erciş [Ernis] Köy Enstitüsü olmak üzere yirmi bir Köy Enstitüsü kurulmuştur.

Köy Enstitüleri'nin amaçları Köy Enstitüleri Yönetmeliği'nde şöyle sıralanmıştır: 1. Köy Enstitülerinde okuyan öğrenciler cumhuriyetçi ve milli duyguları tam olarak yetiştireceklerdir. 2. Enstitülerden mezun olan köy öğretmenleri, milli ülkü ve maksatları köyde gerçekleştirmeye hizmet edeceklerdir. 3. Köy öğretmenleri, muhtelif meslek ve zümrelerden teşekkül etmiş olan Türk milletini bir bütün olarak sayacak, onun kalkınmasında, ilerlemesinde kültür adamı sıfatıyla çalışacaktır.¹⁵ Cemil Koçak, Köy Enstitüleri'nin açılışındaki siyasi maksatları şu şekilde izah eder: "Kırsal kesimde bir yandan Halkevleri ve Odaları aracılığıyla halkın kültürel seviyesini yükseltmek, enstitüler ile de çok sayıda köy yaşamını tanıyan, köye ve köylüye önderlik edebilecek, CHP'nin ilerideki atılımlarını savunacak, destekleyecek ve bu konuda yol gösterebilecek genç öğretmenler yetiştirmek, belki de daha savaş yıllarında düşünülmekte olan bir toprak reformuna destek olacak kitleyi ve önderlerini oluşturmak."¹⁶ Kaplan ise enstitülerin temel siyasal amacının "tek parti devletin emrinde milliyetçi asker-öğretmenler yetiştirmek" olduğunu ifade eder.¹⁷

Köy Enstitüleri açıldıktan iki yıl sonra 19 Haziran 1942 tarih ve 4274 sayılı *Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu* çıkarılarak Köy Enstitüleri'nin teşkilat yapılanması oluşturulmuştur. Kanuna göre köy enstitüsü mezunu öğretmenler, Maarif Vekilligince tespit edilecek olan gezici öğretmenlik veya gezici başöğretmenlik bölgelerindeki köylerde kurulan okullara tayin edilirler. Köy enstitüsü müdürlükleri, kendi kesimlerine giren valiliklerin köylerinde çalışan eğitmen, öğretmen, gezici öğretmen, gezici başöğretmen ve ilköğretim müfettişlerine bu kanunda yazılı esaslara göre her türlü yardımlarda bulunurlar. Köy okullarının gelişme ve yükselmesiyle ilgili işleri planlarlar. Aynı kanuna göre, köy eğitmen ve öğretmenlerinin okul ve kursların yanı sıra köy halkını yetiştirmekle ilgili görevleri mevcuttur. Kanuna göre öğretmenlerin köyle ilgili görevleri şu şekilde özetlenebilir: köy halkının millî kültürünü yükseltmek ve köylüleri asrın şartlarına ve icaplarına göre yetiştirmek, köyün ekonomik hayatını geliştirmek için ziraat, sanat, teknik alanlarında köylülere örnek olabilecek işler yapmak, köy halkının bütün işlerinde elden gelen her türlü yardımı yapmak ve köyün gençlerini donanımlı olarak yetiştirmektir.¹⁸

Köy Enstitüleri'ni diğer eğitim kurumlarından ayıran yönlerinden biri de enstitülerin programıydı. Kirby'e göre Köy Enstitüleri programlarının üç yönü mevcuttu: birincisi öğretim programı, ikincisi yeni deneylerin yaşanması, üçüncüsü ise sorun çözümleme yöntemlerinde alışkanlıkların kurulması idi.¹⁹ Köy Enstitüleri'nde ilk dönemlerde uygulanan öğretim programı, yürürlükteki müfredat programlarının karışımından oluşmaktaydı. Ancak 1943'te Köy Enstitüleri'ne münhasır bir program hazırlandı. Söz konusu programa göre, Köy Enstitüleri'nde kültür, ziraat ve teknik olmak üzere üç başlıktan oluşan bir müfredat söz konusuydu. Derslerin % 50'si kültür dersleri ve genel bilgi dersleri diye tanımlanan Türkçe, tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi, matematik, fizik, kimya, yabancı dil, öğretmenlik bilgisi, müzik, resim, kitap okuma, tartışma, piyes, gezi, araştırma vb. derslerdir. Derslerin % 25'i ziraat dersleri ve uygulamaları olarak ifade edilen tarla tarımı, bahçe tarımı, zootekni, kümes hayvancılığı, arıcılık, ipek böcekçiliği, balıkçılık, su ürünleri vb. derslerdir. Derslerin diğer ve % 25'i de teknik dersler ve

¹⁵ Nevzad Ayas, *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi: Kuruluşlar ve Tarihçeler*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1948, s. 338-339.

¹⁶ Cemil Koçak, "Köy Enstitüleri, Köy Çocuklarından CHP'li Öğretmen Yaratıyordu", *Star*, 7 Nisan 2012.

¹⁷ Kaplan, *Age*, s. 184.

¹⁸ Bkz. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: VI, c. 26, s. 273-277; Resmi Gazete, 25 Haziran 1942, Sayı: 5141.

¹⁹ Kirby, *Age*, s. 314.

uygulamalardan mürekkep demircilik, tenekecilik, ev ve el sanatları vb. derslerden oluşmaktadır. Haftalık toplam kırk dört saat olan derslerin yirmi ikisi kültür, on biri ziraat ve on biri de teknik derslerden oluşmaktaydı.²⁰

Tablo 1. Köy Enstitüleri Ders Dağılım Çizelgesi.

Dersler	I	II	III	IV	V
Türkçe	3	3	3	4	2
Genel Ruhbilim	-	-	-	2	-
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	-	-	-	-	1
Eğitbilim	-	-	-	-	1
Genel Öğretim Metodu	-	-	-	2	-
Özel Öğretim Metodu ve Uygulama	-	-	-	-	6
Toplumbilim	-	-	-	-	2
Eğitim Tarihî ve Teşkilâtı	-	-	-	-	1
Tarih	2	2	2	1	1
Coğrafya	2	2	2	1	1
Yurttaşlık Bilgisi	-	1	1	-	-
Matematik	5	3	3	3	-
Fizik	-	2	2	2	-
Kimya	-	2	2	1	-
Tabiat Bilgisi	2	2	2	2	-
Okul Sağlık Bilgisi	-	-	-	-	1
El Yazısı	1	1	1	-	-
İş Dersleri	-	1	1	1	-
Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar	1	1	1	1	1
Müzik	2	2	1	2	2
Resim	2	2	2	2	2
Askerlik	-	-	1	1	1
Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı	-	-	-	1	1
Koperatifçilik	-	-	-	-	1
Tarım Dersleri ve Uygulamaları	12	10	11	9	10
Sanat Dersleri ve Atölye Çalışmaları	12	10	11	9	10
Toplam	44	44	44	44	44

1940 yılında açılan Köy Enstitüleri kuruluşlarından itibaren çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Enstitülerin kuruluş kanunu oylamasına çok sayıda milletvekilinin katılmaması bu okulların açılışına muhalefetin önemli bir oranda olduğunu göstermektedir. Köy Enstitüleri'ne yönelik muhalefet ve eleştiri, 1943 yılında toplanan II. Eğitim Şurası'nda iyice ayyuka çıkmıştır. Köy Enstitüleri öğrenci ve mezunlarının sadece köylerden seçilmesi ve okulu bitirenlerin sadece köylerde çalışmasının toplumda köylü-şehirli ayrımını yol açması, enstitülerde "komünist ideolojiyi yansıtan bir eğitim öğretimin" yapılması, yatılı olan enstitülerde uygulanan karma eğitimin Türk aile ve ahlak anlayışına uymaması ve enstitü yapımında köylülerin çalıştırılması eleştirilerin temel dayanağıydı. 1946 yılında çok partili hayata geçişle birlikte Köy Enstitüleri'ne

²⁰ Köy Enstitüleri'nin öğretim programı hakkında detaylı bilgi için bkz. Maarif Vekilliği, *Köy Enstitüleri Öğretim Programı*, Maarif Matbaası, Ankara 1943.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/1 Winter 2014



yönelik eleştiriler daha da arttı. Eleştirilerin başında şehir okullarının bakanlıkça finanse edilmesi, buna karşılık Köy Enstitüleri'nin köylülerin parasıyla veya parası yoksa fiili çalışmaları ile yapılmış olmasıydı. Köylülerin hem şehir okullarını vergileriyle finanse etmeleri hem de Köy Enstitüleri'ni inşa etmeleri köylülerin muhalefetini doğurmuştu. Köy Enstitüleri'nin kitaplıklarında komünistlikle ilgili kitapların bulunduğu, öğretmen ve yöneticilerinin komünistliği aşıladıkları, vatan, mülkiyet, aile, din düşmanlığı yaptıkları, Sovyet eğitim sistemine benzedikleri gibi gerekçelerle kapatılmaları gündeme gelmiştir. 1946'da kurulan Recep Peker hükümeti, bu eleştirileri dikkate aldığı görülmektedir. İlk olarak dönemin eğitim bakanı Hasan Ali Yücel ile ilköğretim genel müdürü İsmail Hakkı Tonguç görevden alındı. Akabinde çıkarılan yasa ve yönetmeliklerle Köy Enstitüleri'nde büyük değişikliğe gidilerek enstitülerin eski önemini kaybetmesi sağlandı.²¹ 1950'de Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte enstitülerin bazı bölümleri kapatıldı ve enstitülerdeki karma eğitime son verildi. 27 Ocak 1954 tarihinde çıkarılan 6234 sayılı "Köy Enstitüleri ile İlk öğretmen Okullarının Birleştirilmesi Hakkında Kanun"la da Köy Enstitüleri kapatılarak Köy Enstitüleri'nin adı İlköğretmen Okulu olarak değiştirildi.²² Elbette, söz konusu kanunun kabul edilmesiyle, bir döneme damgasını vuran Köy Enstitüleri tarihteki yerini almış oluyordu.

3. Dicle Köy Enstitüsü

Dicle Köy Enstitüsü 1944 yılında Ergani istasyonuna beş yüz metre uzaklıktaki Hoşot ovasında 850 dekarlık arazide Fevzipaşa-Diyarbakır demiryolu hattı üzerinde kurulmuştur. Enstitü, Eskişehir Çifteler, İzmir Kızılçullu, Isparta Gönen, Kayseri Pazarören, Kars Cılavuz, Ankara Hasanoğlu, Sivas Yıldızeli, İzmit Arifiye, Adana Düziçi ve Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü'nden gelen öğrenciler, yani "yapıcı takımlar" tarafından inşa edilmiştir.²³ Enstitünün ilk kurucu müdürü Nazif Evren'in anlatımına göre enstitü, bakanlığın elli bin liralık ödeneği neticesinde bir ışık, bir öğretmen evi, beş derslik, bir yatakhane, bir genel tuvalet, bir hamam ve bir ahır olmak üzere 1944 yılında öğretime başlamıştır.²⁴ Dicle Köy Enstitüsü, öğretmenleri binası ile birlikte 150 bin liraya tamamlanmıştır.²⁵

Her şehirde Köy Enstitüsü kurmak mümkün olmadığı için belli merkezlere kurulan enstitülere daha çok çevre şehirlerden öğrenci alınmaktaydı. Dicle Köy Enstitüsü, leyli [yatılı] olduğundan başta Diyarbakır olmak üzere Urfa, Mardin, Bitlis ve Siirt gibi bölge illerinden öğrenci almaktaydı.²⁶ Köy Enstitüleri Kanunu'na göre enstitülere tam devreli [beş sınıflı] köy okulunu bitirmiş "sıhhatli ve müstaid" öğrenciler alınacaktı. Ancak bölgede okullaşma oranı oldukça düşük olduğundan Dicle Köy Enstitüsü, 1944 yılında şehir okullarından mezun otuz üç öğrenci ile Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü'nden kırk iki öğrenci alarak yetmiş beş öğrenciyle eğitime başlamıştır.²⁷ Enstitü yetmiş beş öğrenciyle eğitime başlamışsa da yıl boyunca yeni kayıtların yapıldığı görülmektedir. Çünkü eğitim istatistiklerinin sene sonu verilerine göre 1944-1945 ders yılında okulda ikisi kız olmak üzere 103 öğrenci mevcuttu. Aynı eğitim istatistiklerine göre 1944-1945 ders yılında enstitüde yedi erkek ve iki kadın olmak üzere dokuz öğretmen görev yapmaktaydı.²⁸

²¹ Köy Enstitüleri'ne yönelik eleştiriler için bkz. Necdet Aysal, "Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S. 35-36, [Mayıs-Kasım 2005], s. 277-281.

²² Resmi Gazete, 4 Şubat 1954, Sayı: 8625; Kanun metni ve TBMM'deki tartışmalar için bkz. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: IX, c: 27, s. 258-279.

²³ Bkz. Maarif Vekâleti, *Köy Enstitüleri II*, Maarif Matbaası, Ankara 1944, s. 240.

²⁴ Nazif Evren, *Köy Enstitüleri Neydi, Ne Değildi?*, Güldiken Yayınları, Ankara 1998, s. 83-92.

²⁵ Esen, *Agt.*, s. 21.

²⁶ Baha Mutlu Aydın, *Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması*, Anı Yayıncılık, Ankara 2007, s. 80.

²⁷ Nazif Evren, *Poyraz Köyünden Köy Enstitüleri'ne*, Güldiken Yayınları, Ankara 1997, s. 64.

²⁸ BIGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1944-1945*, Pulhan Matbaası 1947, s. 87, 95, 136.

1945 yılında Dicle Köy Enstitüsü'nde öğrenci sayısının bir önceki yıla nazaran % 50'den fazla bir artış gösterdiğini müşahade etmekteyiz. Her ne kadar, enstitünün kurucu müdürü Nazif Evren 1945 yılında enstitünün, Diyarbakır, Bingöl, Urfa, Bitlis, Siirt ve Van²⁹ illerinden toplam 350 öğrenci aldığını ifade ediyorsa da³⁰ sene sonu itibarıyla hazırlanan eğitim istatistiklerinde 1945 yılında 178 öğrencinin mevcut olduğu görülmektedir. İstatistiklere göre 1945-1946 ders yılında enstitüde iki sınıf mevcut olup birinci sınıfta seksen yedi, ikinci sınıfta doksan bir olmak üzere toplam 178 öğrenci mevcuttu. Okulda beş erkek ve iki kadın olmak üzere toplamda dokuz öğretmen görev yapmaktaydı.³¹

1946-1947 öğretim yılında enstitüde sekizi kız öğrenci olmak üzere 297 öğrenci okula devam etmekte ve bunların yirmi birini birinci sınıfa devam eden öğrenciler oluşturmaktaydı. Aynı öğretim yılında enstitüde on erkek ve üç kadın olmak üzere toplam on üç öğretmen görev yapmaktaydı.³² 1947-1948 öğretim yılında enstitüde 330 öğrenci öğrenim görmekteydi. Aynı yıl enstitüde on yedi erkek ve iki kadın olmak üzere on dokuz öğretmen çalışmaktaydı.³³ 1948-1949 ders yılında enstitüde birinci sınıfta 131, ikinci sınıfta elli beş, üçüncü sınıfta kırk yedi, dördüncü sınıfta altmış altı ve beşinci sınıfta elli dokuz olmak üzere toplam 358 öğrenci eğitim görmekteydi.³⁴ 1949-1950 ders yılında birinci sınıfta 137, ikinci sınıfta 134, üçüncü sınıfta kırk iki, dördüncü sınıfta elli üç, beşinci sınıfta doksan iki olmak üzere okulda 458 öğrenci mevcuttu.³⁵

Dicle Köy Enstitüsü'nde 1950-1951 ders yılında hazırlık sınıfına kırk öğrenci alındığı görülmektedir. Aynı yıl, birinci sınıfta doksan, ikinci sınıfta 128, üçüncü sınıfta 127, dördüncü sınıfta otuz beş ve beşinci sınıfta kırk sekiz olmak üzere okulda toplam 428 öğrenci eğitim görmekteydi. Bu sayıya kırk kişilik hazırlık sınıfını da eklediğimizde okulda toplam 468 öğrenci mevcuttu. Aynı yıl enstitüde yirmi dördü erkek ve ikisi kadın olmak üzere yirmi altı öğretmen görev yapıyordu.³⁶ Dicle Köy Enstitüsü'nde 1951-1952 ders yılında birinci sınıfa kayıt yaptıran öğrenci sayısı yetmiş dört idi. Aynı yıl okulda on dokuzu erkek ve biri kadın olmak üzere toplam yirmi öğretmen görev yapıyordu.³⁷ 1952-1953 ders yılında hazırlık sınıfında kırk bir birinci sınıfta eli dört, ikinci sınıfta 115, üçüncü sınıfta yetmiş yedi, dördüncü sınıfta 109 ve beşinci sınıfta doksan dokuz öğrenci mevcut olup toplamda 495 öğrenci eğitim görüyordu.³⁸

Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde dokuz yıl hizmet veren Dicle Köy Enstitüsü'nde bu süreçte binlerce öğrenci eğitim almıştır. Şüphesiz enstitüde dikkat çeken en önemli husus enstitüde eğitim gören öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının erkek öğrencilerden oluşmuş olmasıdır. Bu durum, bölgede günümüzde azalmış da olsa hala devam eden kız çocuklarını okula gönderme konusundaki "isteksizlikten" kaynaklanmaktadır.

²⁹ Van'da 1948 yılında Erciş Köy Enstitüsü kurulana kadar Van'daki öğrenciler Dicle Köy Enstitüsü'nde eğitim görmekteydi.

³⁰ M. Nazif Evren, "Dicle'nin Hasan Gülel Ağabeyi", *Köy Enstitüleri Müdürleri Anlatıyor*, s.126-128, <http://e-kutuphane.egitimsen.org.tr/pdf/533.pdf>.

³¹ BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1945-1946*, Pulhan Matbaası 1947, s. 10, 99.

³² BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1946-1947*, Pulhan Matbaası 1948, s. 6, 97, 170.

³³ BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1947-1948*, Pulhan Matbaası, İstanbul 1949, s. 6, 128.

³⁴ BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1948-1949*, Yeni Matbaa, Ankara 1950, s. 8.

³⁵ BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1949-1950*, Doğu Matbaası, Ankara 1952, s. 8.

³⁶ TCBİUM, *Maarif İstatistikleri: Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1950-1951*, Biricik Matbaası, Ankara [t.y], s. 14, 216.

³⁷ TCBİUM, *Maarif İstatistikleri: Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1951-1952*, Akın Matbaacılık, Ankara [t.y], s. 5, 218.

³⁸ TCBİUM, *Maarif İstatistikleri: Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1952-1953*, Saim Toraman Matbaası, Ankara [t.y], s. 16, 230.

Dicle Köy Enstitüsü'nde eğitim gören öğrenciler yukarıdaki tabloda verilen teorik ve pratik dersler dışında spor [daha çok güreş, futbol, voleybol ve su sporları], müzik, edebiyat ve sahne çalışmaları gibi etkinliklere de katılıyordu. Ancak, Kirby'nin önemle altını çizdiği üzere aralarında Dicle Köy Enstitüsü'nün de bulunduğu birkaç enstitüdeki [Pamukpınar, Pazarören ve İvriz] öğrencilerin kültür türleri daha azdı ve bu öğrencilerin eğlence etkinlikleri de toplumsal olmaktan çok bireyci bir özelliğe dayanıyordu.³⁹

Tablo 2. Dicle Köy Enstitüsü Öğrenci Sayıları [1944-1953]⁴⁰

Yıllar	I	II	III	IV	V	Toplam
1944-1945	103	-	-	-	-	103
1945-1946	87	91	-	-	-	178
1946-1947	108	96	93	-	-	297
1947-1948	76	58	76	90	-	300
1948-1949	131	55	47	66	59	358
1949-1950	137	134	42	53	92	458
1950-1951	90	128	127	35	48	428
1951-1952	74	?	?	?	?	?
1952-1953	54	115	77	109	99	454

5. Sonuç

Önemli bir toplumsal ve politik inşa aygıtı olan eğitim, modern devletlerde çok müstesna bir yere sahiptir. Louis Althusser, “devletin ideolojik aygıtları” adıyla yaptığı kavramsallaştırma içerisinde eğitim aygıtına çok önemli bir yer verir ve eğitimle, devletin egemen siyasal ideolojisinin kitlelere aktarıldığını ve bu yolla kitlelerin siyasal ideolojiyi benimsemelerinin sağlandığını ileri sürer. Açık bir biçimde ifade etmek gerekirse modern devletler, eğitim aracılığıyla kendi rejimlerini, ideolojilerini, tarihlerini ve daha da önemlisi bunları aktarmada önemli bir işlev gören dillerini kitlelere aktarırlar. Bu bakımdan tüm modern devletlerde zorunlu eğitim, en önemli ve etkili uluslaştırma araçlarından biri olarak işlev görmektedir. Bilhassa standart ulusal dil ile ortak bir kültürün temel unsurları zorunlu eğitimle benimsetilmektedir. Kısacası, modern devletlerde eğitim kurumları, resmi ideolojinin üretildiği ve kitlelere aktarıldığı yerlerin başında gelmektedir. Modern devletlerde rejimin ya da siyasal sistemin kendisini meşrulaştırması büyük ölçüde eğitim yoluyla gerçekleştiğinden, modern bir devlet olarak kurulan Cumhuriyet Türkiye'si de eğitime büyük önem vermiştir. Cumhuriyet'in, bir “ideolojik aygıt” olarak eğitimden başat beklentisi, “rejimin esaslarına sadık bireyler yetiştirme”yi hedeflemektedir.

Cumhuriyet, söz konusu hedefleri gerçekleştirmek için başta şehirler olmak üzere en ücra köylerde okullar açmanın yanı sıra Türk Ocakları, Millet Mektepleri, Halkevleri, Halkodaları ve Köy Okuma odalarının çalışmalarına ağırlık vermiştir. 1940 yılına gelindiğinde Türkiye nüfusunun büyük bir bölümünü hala kırsal nüfus oluşturduğundan söz konusu nüfusu eğitmek amacıyla Köy Enstitüleri kurulmuştur. Köy Enstitüleri, köyün ve köylünün kalkınması ve kırsal kesimde okuryazar oranının artırılması için gerekli olan öğretmenlerin yetiştirilmesini amaçlamaktaydı. Köy Enstitüleri, okuma-yazma öğretmenin yanı sıra modern tarım teknikleri, marangozluk, sağlık,

³⁹ Kirby, *Age*, s. 322.

⁴⁰ Bu tablo, 1945-1953 yılları arasındaki Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim istatistikleri esas alınarak oluşturulmuştur.

müzik ve spor alanlarında eğitim vermekteydi. Köy Enstitüleri'nden mezun öğretmenler, tayin edildikleri köylerin her türlü öğretim ve eğitim işlerinin yanı sıra ziraat işlerinin fennî bir şekilde yapılması için bizzat meydana getirecekleri örnek tarla, bağ ve bahçe, atölye gibi tesislerle köylülere rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini sağlardı.

Cumhuriyet döneminde açılan yirmi bir Köy Enstitüsü'nden biri de Dicle Köy Enstitüsü idi. 1944-1954 yılları arasında Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde hizmet veren Dicle Köy Enstitüsü, öğrencilere Cumhuriyet rejimini benimsetmek gibi ideolojik hedeflerin yanı sıra, belirli iktisadi, toplumsal ve kültürel hedefler de taşımaktaydı. Enstitü mezunlarının köydeki eğitim, tarım, hayvancılık, zanaat ve ticaret alanındaki uygulamaları köyün ekonomik, sosyal ve kültürel yapısında ciddi değişim ve dönüşümlerin yaşanmasını beraberinde getiriyordu. Son olarak Dicle Köy Enstitüsü, on yıllık bir süre zarfında başta Diyarbakır olmak üzere, bölge vilayetlerindeki köy çocuklarına eğitim hizmeti vermiş ve bölgede Türkçenin yaygınlaşmasını sağlamıştır. 1954 yılında Köy Enstitüleri'nin kapatılmasıyla birlikte Dicle Köy Enstitüsü de kapatılarak Dicle İlköğretmen Okulu adıyla varlığını sürdürmüştür. Enstitü, günümüzde Ergani Anadolu Öğretmen Lisesi adıyla hizmet vermeye devam etmektedir.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

- Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1944-1945*, Pulhan Matbaası 1947.
- Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1945-1946*, Pulhan Matbaası 1947.
- Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1946-1947*, Pulhan Matbaası 1948.
- Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1947-1948*, Pulhan Matbaası, İstanbul 1949.
- Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1948-1949*, Yeni Matbaa, Ankara 1950.
- Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yükseköğretim İstatistikleri 1949-1950*, Doğu Matbaası, Ankara 1952.
- Maarif Vekâleti, *Köy Enstitüleri II*, Maarif Matbaası, Ankara 1944.
- Maarif Vekillliği, *Köy Enstitüleri Öğretim Programı*, Maarif Matbaası, Ankara 1943.
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Umum Müdürlüğü, *Maarif İstatistikleri: Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1950-1951*, Biricik Matbaası, Ankara [t.y].
- TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: VI, c. 10.
- TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: VI, c. 26.
- TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: IX, c: 27.
- Resmi Gazete, 22 Nisan 1940, Sayı: 4491.
- Resmi Gazete, 25 Haziran 1942, Sayı: 5141.
- Resmi Gazete, 4 Şubat 1954, Sayı: 8625.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/1 Winter 2014



Kitap, Tez ve Makaleler

- AKTAŞ, Özgür, *Türkiye’de Ulus Devletin Oluşum Sürecinde Köy Enstitülerinin Rolü ve Etkisi*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2010.
- ALKAN, Mehmet Ö., “İmparatorluktan Cumhuriyet’e Modernleşme ve Ulusçuluk Sürecinde Eğitim”, *Osmanlı Geçmişi ve Bugünün Türkiye’si*, [Der. Kemal H. Karpat], [2. Baskı], İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2005, ss. 73-242.
- ALTHUSSER, Louis, *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*, [4. Baskı], [Çev. Alp Tümerterkin], İthaki Yayınları, İstanbul 2010.
- ALTUNYA, Niyazi, *Köy Enstitüsü Sistemine Toplu Bir Bakış*, KAVEG Yayınevi, [2. Baskı], İstanbul 2009.
- ARAYICI, Ali, *Kemalist Dönem Türkiye’sinde Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri*, Ceylan Yayınları, İstanbul 1999.
- ATEŞ, Ahmet Emre, *1940-1946 Yılları Arasında Türkiye’de Köylü Eğitimi: Ulus-Devlet İnşasında Köy Enstitülerinin Yeri*, [Yayınlanmamış Doktora Tezi], İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011.
- AYAS, Nevzat, *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi: Kuruluşlar ve Tarihçeler*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1948, s. 338-339.
- AYDIN, Baha Mutlu, *Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması*, Anı Yayıncılık, Ankara 2007.
- AYSAL, Necdet, “Anadolu’da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S. 35-36, [Mayıs-Kasım 2005], ss. 267-282.
- BABAHAHAN, Ali, “Bir Sosyal Politika Projesi Olarak Köy Enstitüleri”, *Alternatif Politika*, c. I, S. 2, [Eylül 2009], ss. 194-
- BAHADIR, Ziyet, *Köy Enstitülerinin Sosyolojik İncelenmesi*, [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 1994.
- CAYMAZ, Birol, *Türkiye’de Vatandaşlık Resmi İdeoloji ve Yansımaları*, [2. Baskı], İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008.
- DEMİRHAN, Kamil, “Türkiye’de Eğitim ve Din Eğitimi Politikaları”, *Resmi Tarih Tartışmaları-10: Rejim ve Ritüelleri*, [Ed: Mete K. Kaynar], Özgür Üniversite Yayınları, Ankara 2010.
- ESEN, Zekeriya, *Kepirtepe ve Arıfiye Köy Enstitüleri [1940-1946]*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.
- EVREN, Nazif, *Poyraz Köyünden Köy Enstitüleri’ne*, Güldiken Yayınları, Ankara 1997.
- _____, *Köy Enstitüleri Neydi, Ne Değildi?*, Güldiken Yayıncılık, Ankara 1998.
- _____, “Dicle’nin Hasan Gülel Ağabeyi”, *Köy Enstitüleri Müdürleri Anlatıyor*, s.126-128, <http://e-kutuphane.egitimsen.org.tr/pdf/533.pdf>.
- GELLNER, Ernest, *Uluslar ve Ulusçuluk*, [Çev. Büşra Ersanlı-Günay Göksu Özdoğan], [2. Baskı], Hil Yayın, İstanbul 2008.

- GÜLBAHAR, Gamze, *Cumhuriyet Dönemi [1920-1950] Türk Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale 2006.
- KAPLAN, İsmail, *Türkiye’de Milli Eğitim İdeolojisi*, [5. Baskı], İletişim Yayınları, İstanbul 2009.
- KİRBY, Fay, *Türkiye’de Köy Enstitüleri*, [Çev. Niyazi Berkes], Tarihçi Yayınları, İstanbul 2010;
- KOÇ, Nurgün, *Türk Kültür Tarihi İçinde Köy Enstitüleri*, [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2007.
- KOÇAK, Cemil, “Köy Enstitüleri, Köy Çocuklarından CHP’li Öğretmen Yaratıyordu”, *Star*, 7 Nisan 2012.
- LEWIS, Bernard, *Modern Türkiye’nin Doğuşu*, [Çev. Metin Kırıatlı], [10. Baskı], TTK Yayınları, Ankara 2007.
- MAKAL, Mahmut, *Köy Enstitüleri ve Ötesi*, Literatür Yayınları, İstanbul 2009.
- TOPRAK, Gül Nihan, *Cumhuriyetin İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon 2008.

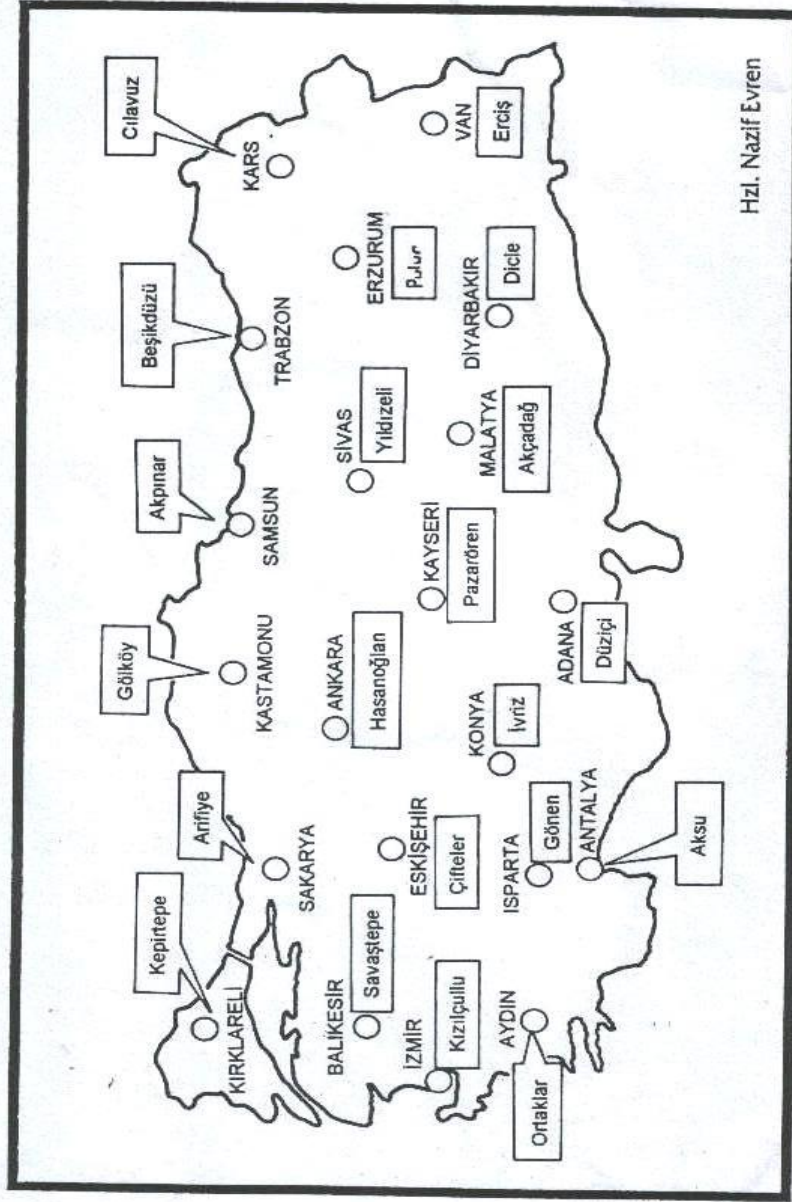
Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/1 Winter 2014



EKLER

Ek I. Türkiye’de Açılan Köy Enstitüleri.



Köy Enstitülerinin Türkiye düzeyinde dağılımı

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/1 Winter 2014

Ek II. Dicle Köy Enstitüsü Önden Görünüm.**Ek III. Dicle Köy Enstitüsü Arkadan Görünüm.****Turkish Studies**

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/1 Winter 2014

